

Prohlášení k prodeji energetických nápojů na středních školách

Odborné stanovisko Společnosti Podané ruce k prodeji energetických nápojů na středních školách:

1. Na energetických nápojích může vznikat závislost.
2. Pokud je návyková látka bezprostředně dostupná, existuje větší riziko, že ji dítě nebo mladistvý vyzkouší a také že ji bude konzumovat častěji a pravidelněji, než kdyby k látce neměl přístup.
3. Prodej energetických nápojů přímo ve škole tak zvyšuje riziko konzumace a potažmo možného rozvoje závislosti dětí a mladistvých na návykových látkách v energetických nápojích obsažených.

Prodej energetických nápojů na středních školách v České republice by měl být dle našeho názoru zakázán.

Na energetických nápojích může vznikat **závislost** především proto, že obsahují velké množství **kofeinu**. Děti a mladiství konzumují v energetických nápojích násobně více kofeinu, než je zdravé pro jejich vývoj (American Academy of Pediatrics, 2011; Pohler, 2010). Časté pití energetických nápojů stojí podle výzkumů za řadou zdravotních problémů u dětí a mladistvých, kterými jsou např. **zvýšení krevního tlaku a kardiovaskulární problémy** (American Academy of Pediatrics, 2011; Seifert, Schaechter, Hershorin, & Lipshultz, 2011), **arytmie** (American Academy of Pediatrics, 2011; Gunja & Brown, 2012), **diabetes** (Seifert, Schaechter, Hershorin, & Lipshultz, 2011), **poruchy příjmu potravy** (Seifert, Schaechter, Hershorin, & Lipshultz, 2011), **poruchy spánku** (American Academy of Pediatrics, 2011; Koivusilta, Kuoppamäki, & Rimpelä, 2016; Visram, Cheetham, Riby, & al., 2016) a **vyšší kazivost zubů** (American Academy of Pediatrics, 2011; Seifert, Schaechter, Hershorin, & Lipshultz, 2011).

V případě, že je návyková látka bezprostředně dostupná, je zvýšené riziko, že ji dítě nebo mladistvý vyzkouší a také že ji bude užívat častěji a pravidelněji, než kdyby k látce neměl přístup (American Academy of Pediatrics, 2011; Pennington, Johnson, Delaney, & Blankenship, 2010; Visram, Crossley, Cheetham, & Lake, 2017).

Světová zdravotnická organizace (WHO) prostřednictvím výzkumu Health behaviour in School-aged Children (HBSC, www.hbsc.cz), jehož řešitelem je pro Českou republiku Mgr. Michal Kalman,

Ph.D., přináší konkrétní údaje o konzumaci energetických nápojů dětmi a mladistvými v České republice:

Přes **10 % mladých Čechů** má sklon k **rizikové konzumaci energetických nápojů**, tj. pije minimálně dva nápoje týdně. Chlapci je pijí 2,5krát častěji než dívky. Třicet tisíc českých školáků ve věku mezi 13 a 15 lety je tak ohroženo jak řadou zdravotních rizik spojených se zvýšenou konzumací těchto nápojů, tak dalšími faktory, které s jejich pitím podle našich zjištění souvisí – ať už jde o **kouření**, opakovanou **opilost** či **potíže se spaním** (Gallimberti, Buja, Chindamo, Vinelli, Lazzarin, Terraneo, & al., 2013).

Časté pití energetických nápojů je dle HBSC spojeno s dalšími faktory charakteristickými pro **rizikové chování školáků**, kam patří především pravidelné kouření, opakovaná opilost a konzumace marihuany. To vše je u konzumentů energetických nápojů **násobně častější** než u nekonzumentů. U konzumentů energetických nápojů se také mnohem častěji objevuje deprese, bolest hlavy, nervozita, podrážděnost, hraní na PC více než 4 hodiny denně a trávení času na sociálních sítích více než 4 hodiny denně.

Na základě všech předložených výsledků výzkumu je náš postoj jednoznačný.

Zdroje

American Academy of Pediatrics. (2011). Clinical report - Sports drinks and energy drinks for children and adolescents: Are they appropriate? *Pediatrics*, 127(6), 1182-1189. doi: 10.1542/peds.2011-0965

Gallimberti, L., Buja, A., Chindamo, S., Vinelli, A., Lazzarin, G., Terraneo, A., & al. (2013). Energy drink consumption in children and early adolescents. *European Journal of Pediatrics*, 172(10), 1335-1340. doi: 10.1007/s00431-013-2036-1

Gunja, N., & Brown, J. A. (2012). Energy drinks: health risks and toxicity. *Medical Journal of Australia*, 196(1), 46-49. doi: 10.5694/mja11.10838

Koivusilta, L.K., Kuoppamäki, H., & Rimpelä, A.H. (2016). Energy drink consumption, health complaints and late bedtime among young adolescents. *International Journal of Public Health*, 61(3), 299-306. doi: 10.1007/s00038-016-0797-9

Pennington, N., Johnson, M., Delaney, E., & Blankenship, M. B. (2010). Energy drinks: A new health hazard for adolescents. *The Journal of School Nursing*, 26(5), 352-359. doi: 10.1177/1059840510374188

Pohler, H. (2010). Caffeine intoxication and addiction. *The Journal for Nurse Practitioners* Volume 6(1), 49-52. doi: 10.1016/j.nurpra.2009.08.019

Seifert, S. M., Schaechter, J. L., Hershorin, E. R., & Lipshultz, S. E. (2011). Health effects of energy drinks on children, adolescents, and young adults. *Pediatrics*, 127(3), 511–528. doi:10.1542/peds.2009-3592

Visram, S., Cheetham, M., Riby, D. M., & al. (2016). Consumption of energy drinks by children and young people: A rapid review examining evidence of physical effects and consumer attitudes. *British Medical Journal Open*, 6(10). doi: 10.1136/bmjopen-2015-010380

Visram, S., Crossley, S. J., Cheetham, M., & Lake, A. (2017). Children and young people's perceptions of energy drinks: A qualitative study. *Public Library of Science One*, 12(11). doi: 10.1371/journal.pone.0188668

KONTAKT:

Mgr. Jan Veselý, PhD.

vedoucí Centra prevence v Brně

Společnost Podané ruce o.p.s.

Hapalova 22, 621 00 Brno

M: +420 777 916 276

E: vesely@podaneruce.cz

www.podaneruce.cz